

Kunst met een tongval in Pulchri

Bestaat er nog wel typisch een Limburgse kunst? Misschien niet, maar onder die noemer valt wel een veelzijdige tentoonstelling te maken.

Door Egbert van Faassen

Voor Charles Eyck (1897-1983) was niets te groot of te gering. Hij was een vakman die alles aanpakte, een monumentale wandschildering of een illustratie. Samen met andere kunstenaars, onder anderen de glazenier Joep Nicolas, zette hij Limburg op de culturele kaart van Nederland. Daarom is een schilderij van Eyck, een heel aardig groepsportret van zijn kinderen, opgenomen in een expositie van Limburgse kunstenaars. In de Hardenbergzaal van Pulchri is heel uiteenlopend werk te bewonderen, ingeklemd tussen een reprise van een tentoonstelling van Nederlandse kunst in Houston, Texas, en een groepstentoonstelling van jonge kunstenaars uit Zuid-Afrika.

Limburg ligt nog het dichtst bij Den Haag. De aanleiding voor deze expositie werd gevonden in het feit, dat het Gemeentemuseum in het najaar van 1937 de tentoonstelling 'Hedendaagse Limburgse Kunst' liet zien, vijftienjarige geleden, met onder anderen Eyck, Nicolas, de beeldhouwer Charles Vos en Edmond Bellefroid, die onder meer aardewerk heeft ontworpen voor 'De Sphinx'. Tijdens de opening verzette de conservator zich tegen de gedachte dat Limburg "een afzijdig gelegen gebied is, dat als cultureel centrum van geringe betekenis zou zijn". Dat laatste was zeker waar, maar de Limburgse kunst onderscheidde zich wel – al was het alleen maar vanwege de prominente aanwezigheid van de katholieke kerk, die weliswaar zuinig was, maar toch toen nog een belangrijke opdrachtgever. De tentoonstelling in het Gemeentemuseum werd aangejaagd door de Maastrichtse uitgever Alexander Stols, die een gretige belangstelling had voor beeldende kunst en vormgeving, waarvan ook zijn eigen uitgaven getuigen. Hij was wat je noemt een spin in het web van niet alleen de Limburgse kunst. Hij exposeerde ook kunst in de interieurzaak 'De Gulden Roos'. Deze onderneming dreef hij samen met de Haagse ontwerper Bas van Pelt, wiens winkel – toen 'My Home' geheten – aan de Lange Houtstraat nog steeds bestaat. Dat was toen de Haagse connectie, nu is het de organisator van de kunstbeurs ARTI Den Haag, de

broer van één van de deelnemers, Pieter Lemmens.

Amsterdam

Lemmens werkt in Amsterdam, waar hij posters verspreidde met de tekst 'Lemmens in het Stedelijk Museum'. Niet dat zijn schilderijen te zien waren in de toenmalige vestiging in het Postgebouw naast het Centraal Station, maar de kunstenaar was aanwezig. In Pulchri hangen twee schilderijen met teksten. Calligrafie en kleurvlekken vormen een intrigerend beeld. Leesbaarheid staat zeker niet voorop. Een organisatie die net zo fictief is als Lemmens' expositie in het Stedelijk levert de teksten aan. Lei Molin (1927-1990) werkte eveneens in Amsterdam. Er was indertijd sprake van 'de Amsterdamse Limburgers, waartoe ook Hans Giesen (1942) en Bert Schmitz (1938) werden gerekend. Werk van hen vertegenwoordigt hier de generatie na die van Eyck. De succesvolle ontwerper van uitbundige sieraden Ted Noten (1957) woont alweer in Amsterdam. Zijn merkwaardig object 'Klusjesvrouw' – gemaakt uit een grillige 3d-print op een bankschroef, glimmend metaal en nog zowaar een ring en zijn glanzende sporttas van acrylaat, waarin knie- en heupprothesen een ernstige blessure lijken te voorspellen, zijn brutaal en grappig. In acryl gegoten kruisen zijn sieraden die ik nog wel om een hals kan zien.

Ik noem de feitelijke woonplaats van deze kunstenaars om de vraag op te roepen of je nu nog wel kan spreken van typisch Limburgse kunst. Veel overeenkomsten toont het hier getoonde werk niet. De dromerige schilderijen van Jacquem (1964, ze werkte lange tijd aan de Vrije Academie) kunnen overall gemaakt zijn, net als de fantasielandschappen van Marcel van Hoef (1967). Regionale verschillen waren in de jaren dertig misschien nog van grote invloed, nu is het misschien alleen nog een lichte Limburgse tongval die telt. Hoe zou de titel 'Forgive me, father, for...' van een foto van een meisje wier zonde duidelijk in beeld gebracht wordt, een kruisbeeld aan de wand boven het bed dan klinken? Dat doet er eigenlijk niet toe, want Lilith (1964) kiest internationale voorbeelden. De titel van de tentoonstelling is weer wel goed Limburgs, chauvinistisch met een knipoog.

Ich Bin Trots. Tentoonstelling hedendaagse Limburgse kunst. Pulchri Studio, Hardenbergzaal. Lange Voorhout 15. Dinsdag – zondag 11-17 uur tot en met 22 juli. Voor meer

Lilith, Forgive me, Father, for... Afm. 60 x 90 cm, Lambda colorprint, Lumabond Pro III, acrylic glass.

JAZZ

Michel Samson en andere sores

Het is november 1966 en in de Rotterdamse Doelen treedt avantgarde-saxofonist Albert Ayler op. Met muziek die soms helemaal 'free' is, soms klinkt als moderne gospel. Bij hem treedt een blanke, donkerharige jonge violist op. Michel Sampson, vermeldt het programma. Een Nederlander. Hé, die ken ik toch? Even later weet ik het weer: ik heb hem eerder gehoord, als Michel Samson zonder p, ergens jaren vijftig, op

een 'bonte avond' van de Voorburgse Potgieter-school waar mijn zusje les had. Leerling Michel Samson trad er op als een soort wonderjongen op viool. Klassiek. Samson en dat stukje historie kwamen terug bij het lezen van een interview met hem in het juni-nummer van het Jazz Bulletin. Samson, die in Louisville, Kentucky woont, vertelt hoe hij als 16-jarige door Yehudi Menuhin in diens kleedkamer wordt geïnvideerd in het

Kurhaus. Over Ornette Coleman die hij opzoekt in Krasnapolsky Amsterdam, vóór hij naar diens optreden gaat in het Concertgebouw. Na de eerste set van dat concert pakt Ornette de microfoon en roept: 'Michel are you here? Why don't you come down man, and play with us...'. En de jonge Samson gaat in z'n eentje die Concertgebouw-trap af waarlangs normaal alleen sterren afdalen. Coleman speelt dan ook viool. "Natuurlijk was Coleman geen groot violist", herinnert Samson zich. "Hij kaste maar wat, maar ik vond het geweldig dat hij het dééd". Samson ging naar Amerika, leerde er Albert Ayler kennen, trad met hem op, maakte platen met hem (daar kwam bij vergissing de p in zijn naam). Lees verder in Jazzbulletin nummer 83, het beste jazzblad van Nederland door zijn mooie mix

van verleden en vandaag. Maar weehoe we, bij dat nummer zit een verontrustende folder. Want per 1 januari 2013 is er geen subsidie meer voor het Nederlands Jazz Archief (uitgever van het blad en onderdeel van Muziek Centrum Nederland). Het geheugen van de Nederlandse jazz, met zijn prachtige, raadpleegbare collectie van programma's, knipsels, teksten, geluidsdragers, boeken, zou dan gesloten worden. In die hoge nood-folder schrijft Jos Acket: "Ik vind dit heel erg. Ik heb het archief van mijn man pas kortgeleden overgedragen, zodat het allemaal veilig bij elkaar blijft. Ik wil er gewoon niet over nadenken wat ermee moet gebeuren, als het Jazz Archief niet kan blijven bestaan". Wim de Bie schrijft: "Ik lees het blad van het Jazz Archief van voor tot achter". Schrijver J. Bernlef zegt: "Het

is dom en schandig dat het dreigt te verdwijnen". Achter de schermen wordt gezocht naar een oplossing. Twee ton is er minstens nodig. Donateurs gevraagd. Aanmelden via info@jazzarchieff.nl. Of: www.jazzarchieff.nl. Terug naar hier en nu met een tip voor wie dit weekeinde niet in Rotterdam is voor het North Sea Jazz festival: zondagmiddag 8 juli krijgt drummer Ben Schröder de 'vrije hand' aan het strand bij De Fuut. Hij inviteert er Ruud Breuls (trompet), Simon Rigter (tenorsax), Udo van Boven (piano) en Alex Milo (bas). En dat zijn mannen die een hoop van je sores goed kunnen maken. Neem dat van mij aan.

Bert Jansma